

دهسه لاتی کوردی له سه ره پێی "رووداو" دا

پشکۆنه جمه دین

(بروخ ئیمپراتۆریای میلیشیا و شاخ!)

ووداوێک هات و هه نوکەش دەبزووی. رووداوێک که سه رده مێک له مێژوو ده به زینیت و سه رده مێکی دیکه ده گه پینێ. دوو قوناغی مێژوو که به چه ن دین ته له قه ی بینراو و نه بینراو لیک هه لپیکراون و لیکترازاندنیان ئاسان نایه ته به رچاو.

رووداوێک که له هه ولی گۆرکردنی رۆژگارێک و والا کردنی ده رگا کاندایه به رووی رۆژگارێکی دیکه دا!! رووداوێک، نه له ته نجامی ته قینه وه ی ناکۆکیه کانی نیوان کۆمه لگه و ده سه لاتی تۆتالیتری به عسدا هاتوه ته گۆرپ و نه سه ره ته نجامی به بنه سه ته گه یشتنی گرفت و کیشه ی نیوان رژی می به عس و هاوپه یمانه کان (یا خود وردتر ببلین ته مه ریکا) بوو. ئاخه ته مه ریکا چ کیشه یه کی له گه ل رژی می ئیرا قدا نه بوو، به لکو بیانوه کان بۆ خه سه ته کردنه وه ی ناکۆکیه کان و خولقاندنی پاساوه کان بۆ ره واییدان به جه نگ، خو شه ده سه ته و فره بوون!

ئیراق، سالانیک بوو له سایه ی به عسدا:

– سه ربازگه یه کی سیخناخ له چه کی کۆکوژ بوو!

– کۆمه لگه ی ئیراقی، کۆمه لگه یه کی به میلیتاریزه کراو بوو!

– رۆژگارێک بوو چه که کان له سه ره جه سه ته ی کورد تا قی کرابوونه وه و پرۆسه ی ته نفال و جینۆساید وه گه ر خرابوو!

– نه ک هه ر "تاک" ی ئاسایی له هه ر مافیکی هاو لاتی بوون و ئینسانی دامالرا بوو، بگره ژیان و مردنی خودی ته ندامانی به عسیش له ده سه ته سه دام و بنه ماله ی ویدا بوون.

بۆ من، چ گرنگ نییه که خودی بیانوه کانی جه نگ، ماکی راسه ته قینه و فا کته ره کاربیره کانی داگیرکردنی ئیراق و رووخاندنی به عس نه بوون! گرنگ هه ره سی به عس و پێچانه وه ی ده ورانیک و ده سه تپێکی وه گه رکه وتنی میکانیزمی کاری "رووداو" یکه که دیت له ئاسه ته و بواره کانی سیاسه ته و کاری سیاسی، ئازادی و ئازادی سیاسی، بارو دۆخی کۆمه لاتی، کولتوری و رۆشن بیری دا کارکردی خو ی داده نیت و زه مینه ی خولقاندنی گۆرانی کاریه کان ساز ده کات!

له کوردستانی باشووردا، که تا هه نوکەش به پێی به لگه نامه و دیکۆمینته نیوده وه له تیه کان، به رنامه ی کاری ته مه ریکا و هه وپه یمانه کانی، خیتابی سیاسی پارتیی دیموکراتیی کوردستان و یه کیتی نیشتمانیی کوردستان، به شیک له دا بران نه هاتوو ی خاکی (پیرۆز) ی ئیراقه و له ویدا ده سه لاتیکی سیاسی و ئیداری ته مه ن دوانزه سالان هه یه و "رووداو" یس هیدی هیدی به ره و قه له مه ره وی پیرۆزی ته م قه واره و ده سه لاته سیاسیه به رپوه یه!

ته گه ر "رووداو" وه کو پرۆسه یه کی گشتگری بزواو و به گۆرانی کاری بارگای ببینن، داخو چ کارکردیکی له سه ره ده سه لاتی سیاسی کوردی (په ره له مان و حکومه ته کانی هه ریم) ده بیت؟! یا خود ده شی پرسه که به شیوه یه کی دیکه دا برپژین و بلین: داخو حکومه ته کانی هه ریم و ته زمونه (دیموکراتیه که موینه!) که ی باشووری کوردستان، چ پتویستییه کیان به گۆران، کشان، کردنه وه و "شه فافیه ته" یک هه یه؟!.

ته زمونیک که وه کو (نمونه ی بالای پرۆسه ی دیموکراتی و سه ره مه شقیک بۆ ئیراقی ئایینده!!) چا و لی ده کرئ، چلۆن ده کرئ خه لکی کوردستان ریگه به هیژیکی ئیمپریالیستی داگیرکه ر بدن تا زه مینه ی شیواندنی ته و ته زمونه موقه دده سه بسازی نیت؟!.

ئیمه، بۆ ئەو هی له ههولێ نه فیکردن یان چاکسازی کردنی پرۆسه یه کدا بین، ده بێ خودی پرۆسه که، هیزه بزووینه ره کانی، سرووشت و خهسلته کانی، ئاکار و میکانزمی کارکردنی له کایه جیاوازه کاندایه بناسین!

دهستپێکی ئیش کردنی دهسهلاتی کوردی له باشووری کوردستاندا، ده رهاویژتهی پرۆسهی راپه پینی خه لکی کوردستان بوو که له فۆرمی به ره ی کوردستانیدا وه در که وت.

به ره ی کوردستانی، که پارتی و یه کیتی دوو هیزی بالاده ست و بزووینه ری بوون، به بێ هیچ ره واییه کی یاسایی و له سه ر پره نسیپه کانی خه باتی شاخ و "سه ره ری" ییه کانی ئه و بزووتنه وه چه کدارییه، بۆ ماوه ی سالی ک پراکتیزه ی ده سه لاتیکي سیاسیان له کوردستاندا کرد که له هه ر ره گه زیکی ئه قلا نی و مۆدرن خالی بوو!

ئهم ده سه لاته چونکه به ره مه میکی سرووشتی سه ره که وتنی خه باتی درێژخایه نی چه کداری (نمونه ی خه باتی رزگار یخوازان ه ی ولاتی و ه کو چین، قی تنام، کۆبا و . . . هتد) نه بوو، هیچ ئاماده یییه کی بۆ خولقاندنی پرۆسه ی حوکمرانی شارستانیا نه له خۆ نه گرتبوو.

به ره ی کوردستانی، له سه ره وه ندی جهنگی دووه می که ندا و راپه پیندا، له گه وه ی قه یرانه کانی بزووتنه وه ی چه کداریدا گیری خوار دیبوو، هه ر که راپه پینیش روویدا، ئهم "به ره" به زه بر و توندوتیژی بارگاو ییه که هیشتا بۆنی خۆینی شه پی برا کانی لئ ده هات و به کولتوری ئه وی دی کوشتن، ئه وی دی سپینه وه و دهنگ و رهنگی جیاوازه بولنه کردن سیخناخ بوو، له ماوه یه کی زۆر کورتدا، هه ر ئۆرگان و ریکخراویک که ده رهاویژته ی راپه رین بوو، پاکتاوی کرد و بۆ دنیا ی نه بوونی فری دا!

به ره، به حوکمی ئه زمونی خه باتی شاخ که به ناچاری، سرووشتی تیکدان و هه لوه شانده وه ی ده سگا کانی ده ولته ی به عسی له کوردستاندا له خۆ گرتبوو، هیزیکی رووخینه ر بوو نه ک بنیاتنه ر! ئهم هیزه له ماوه ی یه ک سالی ده سه لاتی دیفاکتو و ئاره وای خۆیدا، به شیکي زۆری ئه و ده سگا و دامه زراوانه ی که به عس بۆ به رژه وه ندییه کانی خۆی له کوردستاندا و له ماوه ی چه ند سالاندا بنیاتی نابوون، داروپه ردوی لیک ترانزاندن و ئاودیوی سنووری کردن! به ره، پاشی کۆپه و و چیکردنی "زۆنی ئاسایش" یش به هیوای ئه وه بوو که له گه ل به عسا ده سه لات دابه ش بکات و ویک را حوکمی کوردستان بکه ن. راپه پینی دووه می خه لکی کوردستان که له سه ره وه ندی گف تو گو ی نیوان به ره و به عسا بالای کرد، هیزی چه کداری به ره ی راکیشایه نیو سه کو ی مملاتی خویناوییه که و هه مان کاتیش "سه ره کی ئه وی رۆژی به ره" له به غدا وه دژی راپه ریوان هاته گو و خه لکی راپه ریوی به (تیکده ر و ئاژا وه گپ) نیوزه د کرد! ساتی به عس به ناچاری داموده سگا کانی خۆی له کوردستان کیشایه وه، به ره چ به رنامه یه کی بۆ به ریوه بردنی کۆمه لگه ی کوردستان پی نه بوو!

به ره، یه ک سال له سه ر ره وایی سیکوچکه ی (سه ره ری شاخ، گو مرگ و میلیشیا) حوکمی کوردستانی کرد و پاشان بیروکی گه مه ی هه لبژاردن و په رله مانی دۆزییه وه!

هه لبژاردن و په رله مان، پراکتیزه کردنی سه ره تاییترین سه ره تاکانی پرۆسه ی دیموکراتی بوو له کوردستاندا که له ماوه ی دوازه سالدا نه ی توانی باز نه ی سه ره تاکان به زینی! هه لبژاردن و به خشی نی زۆرینه ی دهنگه کان به یه کیتی و پارتی، ئه گه ر وه کو "نا" ی سه رپاکی کۆمه لانی خه لکی کوردستان بۆ به عس چا و لئ بکه ی (جگه له وه ش هیچ مانایه کی دیکه ی بۆ نابیننه وه)، ئه و (یه کیتی و پارتی) هه رگیز ریزیان له و "نا" یه نه گرت و هه تا دوا ساته کانی ژیا نی به عسیش، ئه وان نه ک هه ر په یوه ندییه کانی خۆیان له گه ل رژیما نه پساند، بگه سه دامیش له کن ئه وان و میدیاکانیان جگه له (سه ره کی ئیراق) شتیکی دیکه نه بوو!

با له شیوازی به رپوه چوونی هه لېژاردن و چۆنیه تی دابهش کردنی ریژهی په رله مانتاره کان گه رپین و ته نیا هیند بلین که ماکی گرفت و کیشه خویناوییه کانی پاشتر و ئەتک کردنی په رله مان و سووکایتی کردن به به ها و پیروزییه کانی میلله تی ئیمه، له ریژهی دابهش کردنی کورسییه کان و سیسته می په نجا به په نجا دا نه بوو! هه لېژاردن وهکو پرۆسه یه کی دیموکراتی و په رله مان وهکو دامه زراوه یه کی شهرعی و ئازادانه هه لېژیردراو، دوو فۆرم بوون که به هیزه بزووینه رله کانی ناخی خۆیان (یه کیتی و پارتی) نامۆ و دژ بوون!

دیموکراتی، پرۆسه یه کی ئابووری، کۆمه لایتی، فهره نگییه و به و حیزب و ریکخواوه پریمیتیقانه ی که به تیکه له یه ک له ئە قلییه تی خیل و که ره سه کانی کارکردنی ستالینیزم له نیو خودی خۆیان و دهره وه ی خۆیاندا ئیش ده کن، نایه ته ئە نجام! پارتی و یه کیتی، له میژووی ۳۰ سالی بزوتنه وه ی سیاسی - چه کداریی کوردستاندا (۹۶۱ - ۹۹۱)، شانزه سالان سه رگرمی شه ری کوردکوشتن بوون. هه ر بۆیه نه یان ویست و نه یان توانی له پاش راپه رین و هه لېژاردن، ئە و کولتووره سیاسییه ی هه لگری بوون، له بارگهی زه بر و خوینرژتن خالی بکه نه وه! په رله مان، وهکو دامه زراوه یه کی شهرعی و ته ندرووست ته نیا دوو سال ژیا! ساتی یه کیتی به زه بری چه ک په رله مانی داگیر کرد و په رله مانتاره زه رده کانی لئ وه در نا! . . کاتیک پارتی بۆ کرینه وه ی شهرعی (په رله مان!!)، هانای بۆ به عس برد و په رله مانتاره سه وزه کانی ئاودیوی سنوور کرد، گه وره ترین سووکایتییان له میژووی کورد دا به کورد و له میژووی په رله ماندا به په رله مان کرد! پاشی ئە و میژووه، ئیدی کورد نه په رله مانی هه بووه و نه حکومه ت! له و ساوه و تا ئیستا، ئیدی دوو ئیداره و دوو حکومه ت هه ن که هیچ ره وایه تیه کیان نییه و چه تاکیکی کوردیش ده نگی پی نه داون. ئە وان ته نیا نوینه روو حکومه تی حیزبی خۆیان نه ک میلله ت! . دوو حیزبه ده سه لاتداره کی کورد له کایه کانی ئیش کردنیاندا، به رچاوترین دیارده یه ک که به ره میان هینابی شه ری نیوخۆیه!

شه ری نیوخۆ، له قۆناعی پاش راپه رین و ده ورانی نیمچه ئازادیدا، کوشنده ترین به ره می ده سه لاتی کوردیه که نا کریت به ئاسانی له لۆچی میژوودا بیچریته وه! شه ری نیوخۆ، جگه له کوشتنی هه موو خه ونه کان، ئەتک کردنی هه موو پیروزییه کان، بیماناکردنی هه موو مانا و به هاکان، به فیروانی سامانی کۆمه لگه، دابهش کردنی کوردستان، زالکردنی چه ک و له خوین هه لکیشانی ولات، ئە و دوو ئیماره تی حیزبی ته مه ن هه وت ساله ی به ره م هیناوه که به رده وامیی و ته مه ندریژیان خواست و ویستی حیزب و لیپرسراوانی حیزب نه ک خه لکی کوردستان! ریکه وتنامه ی واشینتون، وهکو پرۆزه یه ک بۆ یگرتنه وه ی دوو ئیداره که و بنبرکردنی شه ری نیوخۆ، و پاشی پینچ سالان ده یینین که به زه بری پۆستالی "ماریترا" جیبه جی ده کریت. له رۆژی واژوکردنی ئە م ریکه وتنامه یه دا، من نووسی بووم (هیچ زه مینه یه ک بۆ جیبه جی کردنی ئە م پرۆزه یه له گۆریدا نییه! ته نیا رینگه چاره یه ک بۆ ناشتی نیوان پارتی و یه کیتی، هاتنی هیژیکی نیو ده وله تیه بۆ کوردستان که "گومرگ" کۆنترۆل و میلیشیاش داماله خاس بکات!) . ئاخه ئە و رۆژه من بیرم بۆ هاتنی خودی "ماریترا" نه ده چوو! حیزبه کان دلنیا بوون که ته مه نی دریزی ئە م دوو ئیماره ته له گه ل ته مه نی رژی می سه دامدایه، هه ر بۆیه ئە وان هه رگیز به لیپراوی خوازیاری روخاندنی ئە و رژی مه دپنده یه نه بوون، به لکو هیوادار بوون سه دام بیته سه رۆکیکی دیموکرات!

ئاراسته کانی کارکردنی دوو ده سه لاتی نیو ئە م ئیمپراتورییه، ده شی به چه ند باردا بخویندرینه وه: +له کایه کانی ئابووری و سه رمایه داریی (ده ولت!) دا که ده کاته وه ئابووریی حیزب، ده سه لات هه موو چالاکییه کانی ژیا نی بازرگانی و بینا کردنه وه و پرۆژه خزمه تگوزارییه کانی قۆرخ کردووه و به مه ش

برازا) ی سەرۆکی حیزبهوه به پێوه دهچن و له بان هه موو دهسگاکانی "قهزا" وه وهستاون!. ئەم شێوازی ریکخستی دهسگا هه والگر و کۆنترۆلکارهکان، کۆپییه که له میکانیزمی کارکردنی سیسته می به عس!. به عس، ته نیا سیسته میک نه بوو بۆ کارکردنی توندوتیژی له نیو کۆمه لگه دا، به لکو به ره مه ینی کولتوریک بوو که تا ئایینده یه کی دهوریش له نیو پانتاییه کانی ئەقل و فیکری حیزبی ئیراقیدا به کورد و عه ره بیه وه کار دهکات!.

+ حکومه تی حیزب، سووره له سهر درێژه پێدانی دهسه لاتیک که ره وایی له سهرچاوه ی رووباری درێژی خوینی شه هیدانه وه وهرده گریت!. شه هیده سه روهر و خۆبه ختکارهکان، له پیناوی خه لک و دهسه لاتی خه لک و کۆمه لگه یه کی ئازاد که جوړیک له به رانه بری و دادوه ریی کۆمه لایتی تیدا سه روهر بیت، شه هید بوون!. حیزبی دهسه لادار، بۆ به رده وامیی دهسه لاتی خۆی، دهست به سه ره وه ریی شه هیدانه وه ده گریت و له ئاست جه لاده کانیاندا، نه ک ههر خه مسارد و که مه ترخه مه، بگره دالده در و پارێزه ریشیانه!.

+ حیزب و رۆشنبیرانی، له ماوه ی دوانزه سالاندا و له ئاست سیسته می به عس و له شکره (ولاتپاریزه که یدا!!) گه لیک دلۆقان و دلنه رم بوون، که چی له ئاست رۆژنامه یه کی لیبرال و نووسه رانیدا، چ تۆلیرانسیکیان نییه، ره خنه یه کی جدیدی قه بول ناکن و دنیا یان ژیراوژوور کردوه!.

+ خه لکی کوردستان، له ماوه ی دوانزه سالدا و له ئاماده بوونی دێنده یی به عسدا، له ئاست حوکمی نایاسایی حیزب و گه نده لیبی ئیداریدا بۆ دهنگ بوون و حکومه تی دیفاکتویان وه کو ئه مری واقع قه بوول کرد. ئیدی له قوناغی پاش به عسدا، چ پاساویک بۆ بیده نگی خه لک و وروژاندنی پرسه جدیدییه کان نه ماوه!. ئیدی خه لک مافی خۆیه تی له پیناوی وه گه رخصتی پرسه یه کی چاکسازی هه مه لایه ندا که راسته وخۆ په یوه ندی به ژبانی ئیستا و پاشه رۆژییه وه هه یه، خه بات بکات.

حیزب و حکومه ته کانی، له به رده م زریانی رووداویکدا وهستاون و گۆرانه کارییه کانی ناکرێ ته نیا له روی فیزیکییه وه ببینن، به لکو ده شی بواری ئەقلی و رۆشنبیریش بگرنه وه!.

+ به رزکردنه وه ی درووشمی (رووخانی حکومه ت) چ له کوردستان و چ له ههر ولاتیکی ئەم دنیا یه دا، به مانای روخانی (نه ته وه!) نایه ت!. ئاخه حیزب یه کسان نییه به نه ته وه!. رووخانی حکومه ت، مانای دهست له کار کێشانه وه ی کابینه ی حکومه ته له ئیداره ی به پێوه بردنی کۆمه لگه و هاتنه سه رکاری کابینه یه کی دیکه پاش وه گرتنی متمانه ی په رله مان!. له حاله تی هه لبژاردنی نویدا، ده شی هه م رێژه ی حیزبه کان له په رله ماندا و هه م دروست کردنی کابینه ی حکومه ت گۆرانیان به سه ردا بیت. ئەمه یه روخاندنی حکومه ت و ده ستاوده ست کردنی دهسه لات!. ئەمه ئەو ئەسله بنچینه ییه ی دیموکراتیه ته که حیزبی کوردی ئاماده نییه بیسه لمینی و له هه ولی شێواندنی دایه!.

ئێستا خه لکی کورد له به رده م ئیداره یه کی ناخ گه نده لدا، ده بی بلی: نا بۆ ئەم ئیداره یه!. . . به لئ بۆ په رله مان و حکومه تیکی یه کگرتووی کوردستان که ره وایی خۆیان له سندوقی ده نگدانه وه وهر بگرن و ههر به سندوقی ده نگدانی ش بپووخین!. هه لبژاردنی په رله مانیک، که نه توانی ته نیا کورسییه ک به ژه نرالانی چنگ به خوینی شه ری نیوخۆ ببه خشیت!. ئاخه ئەوه ئه رکی سهرۆکانی پارتی و یه کیتی بوو که له پراکتیزه کردنی (داوای لیبووردن) دا، هۆلی په رله مان له دیلکوژه کان پاک بکه نه وه!. ساتی ئەوان وه هایان نه کرد و ئەمه ش حالی دهسه لات و حکومه تیان بیت، ئیدی ره وایه بگوترن:

بروخنی ئیپراتوریای میلیشیا و شاخ!!.

سه رنج:

دَلنِیام پاشی بِلأوبوونەوہی ئەم وتارە، کەسانیک بە کەمویزدانم نیوزەد دەکەن و پێیان وایە رەشبینانە لە ئەزموونی کوردستان دەرووانم و لایەنە گەش و درەوشاوەکانی نابینم! بەلێ دەیان بینم، وەلێ پێداھەلگوتن و شانازی پتوہکردن و بە نیوچاوانی خەلکدا دانەوہیان، بۆ نووسەرەن و میدیاکانی حیزب بە جی دێلم! ئاخر من ۱۳ ساڵە لەم ولاتە دەژیم و لانی کەم ۱۰ سالیشە رۆژنامەکانیان دەخوینمەوہ و تەنیا جاریکیش نەم دیتووہ کە نووسەرێک یان رۆشنبیریک بیت و بە شان و بالی پرۆژەکانی دەولەتدا ھەل بدات! لە کۆمەلگەئە مەدەنیدا، رۆژنامەئە تایبەتەئە دەسگاگان و بِلأوکراوہئە کۆمپانیاکان باس لە پرۆژە ئابووری، کۆمەلایەتئە، کولتوورییەکانیان دەکەن و رووناکبیران، دێباتیۆر و چاودێرانیش، لە ژێر میکروۆسکۆبی لیکۆلینەوہ و رافەکردندا، پرۆسەئە رەخنەسازی دەخولقینن!

سوید

۲۰۰۳ / ۶ / ۲۹

تێبئنی کوردستان نیت:

ئەم نووسینە بیروبووچونی حاوہنەکەپەت، کوردستان نیت لە ناوہرۆکەکەئە بەرپرسیار نییە.